

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Adalet MYO

Adalet Programı
Adalet Meslek Etiği Dersleri

ÜNİTE III

GENEL-EVRENSEL ETİK KAVRAMI VE DÜZENLEMELERİ

1. Genel-Evrensel Etik Kavramı:

- Genel-evrensel etik kavramı felsefe biliminin bir dalı olarak etik ile bağlantılıdır.
- Zira genel-evrensel etik kavramı, felsefenin bir dalı olarak etik alanında yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır.
- Genel-evrensel etik *tüm zamanlar için geçerli ve evrensel nitelikte bir ahlak anlayışı ile bu anlayışa dair normları* ifade eder.
- Bu bağlamda genel-evrensel etik, hayatın herkes için sorunsuz ve huzurlu yaşanmasını sağlamak amacı ile oluşturulmuş birlikte yaşamının genel ve ortak kuralları olarak tanımlanabilir.

2. Genel-Evrensel Etik Düzenlemeleri:

- Genel-evrensel etik günümüzde Genel-Evrensel Etik Belgeleri adı verilen bazı düzenlemeler aracılığı ile kodlar haline getirilmiştir. Bu düzenlemelerde insanların sorunsuz ve huzurlu biçimde birlikte yaşamalarını sağlamak amacı ile yeni kurallar türetilmiş veya mevcut kurallar arasından “evrensel” olarak geçerli kılınmak istenenler arasından oydaşma (konsensus) ile seçilerek kararlaştırılmıştır.
- “Evrensel” olduğu varsayılan, yazılı normlar içeren bu düzenlemeler etik bildirgeleri ya da kodları olarak adlandırılmıştır.
- Bu düzenlemelerde yer verilen normlara **“evrensellik”** niteliğini hem dünya düzeyinde genel geçerli olmaları hem de türetildikleri ana öncüllerin bilgisel bakımdan özelliği kazandırır.
- İnsan hakları Evrensel Bildirgesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi etik kodlarda **bütün insanların (çoğu böyle davranmıyor olsalar da!) başka insanlara nasıl muamele etmeleri ve bütün insanların nasıl muamele görmeleri gerektiğine ilişkin talepleri dile getiren genel-evrensel etik normları** yer alır.
- Genel-evrensel etik düzenlemelerinde belirlenen kurallar **ortak yaşamın huzur ve barış içinde sürdürülmesine katkıda bulunmaktadır.**

2.1. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi:

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi: (1)

- II. Dünya Savaşı'nın insanlığa yaşattığı acılar ve huzur ve barışın uluslararası planda korunmasına duyulan gereksinim üzerine **Birleşmiş Milletler Örgütü** kurulmuştur.

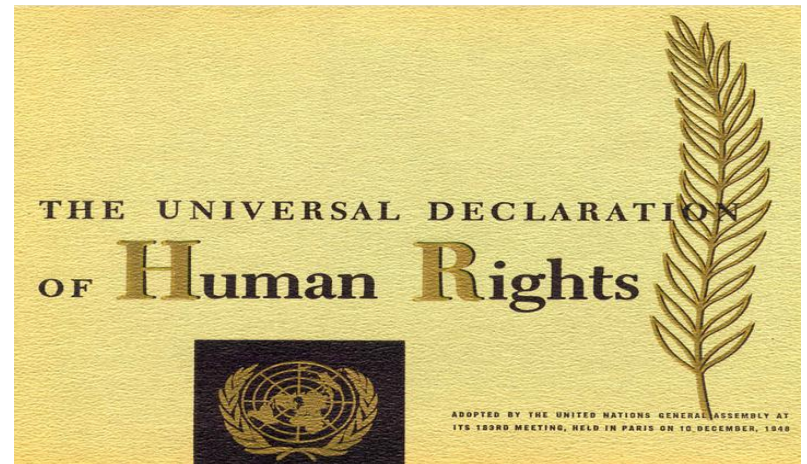
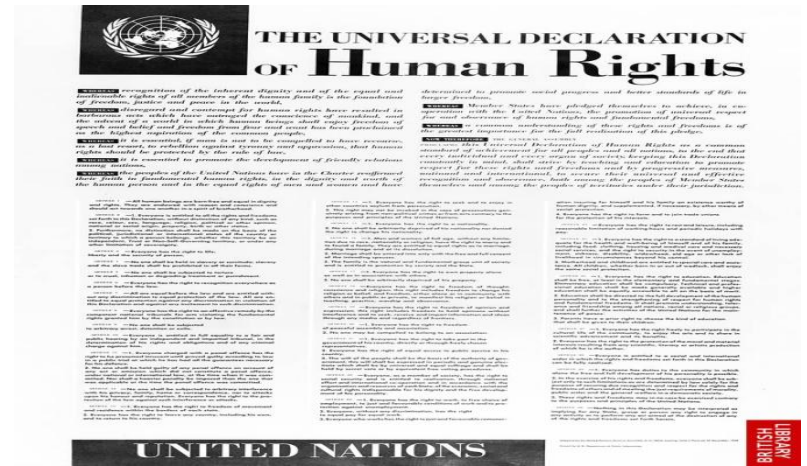
İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi: (2)

- Birleşmiş Milletler bünyesinde 1946 yılında insan haklarının geliştirilmesi amacıyla oluşturulan İnsan Hakları Komisyonu'na ise insan hakları ile ilgili her konuda inceleme ve tavsiyelerde bulunmak görevi verilmiştir.
- İnsan Hakları Komisyonu'nun öncelikli çalışma konusu **çağdaş insan hakları anlayışını yansıtan ve Birleşmiş Milletler üyesi tüm devletler için geçerli standartları içeren uluslararası nitelikte bir insan hakları belgesi** hazırlanması olmuş ve bu konudaki çalışmalara ivedilikle başlanmıştır.
- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun çalışmaları sonucunda **genel-evrensel etik düzenlemelerinden biri ve ilki olan "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi"** ortaya çıkmıştır.
- **10 Aralık 1948** tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul ve ilan edilen "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" ile **genel-evrensel etik kurallarından olan insan hakları ilk kez özel bir düzenlemeye konu olmuştur.**

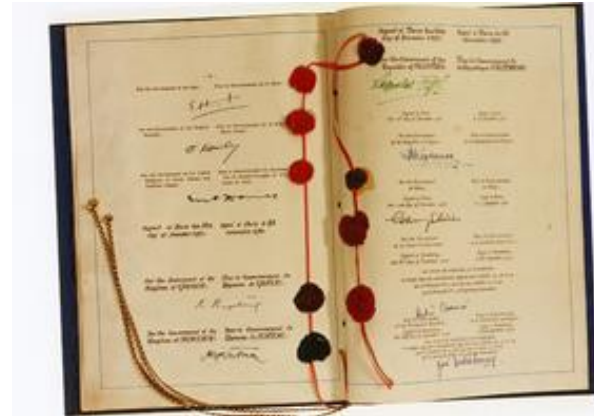

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (3)

- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, **önsözüyle birlikte 30 maddeden** oluşmaktadır. Bildirgede 1 ile 21. maddeler arasında **klasik kişisel temel haklar**, 22 ile 27. maddelerde ise **sosyal ekonomik ve kültürel haklar** düzenlenmiştir.
- Ülkemizde Bakanlar Kurulu'nun 06.04.1949 tarihli kararı ile onaylanan bu metin 27 Mayıs 1949 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak bir hukuk normu olarak yürürlüğe girmiştir
- **Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 10 Aralık 1948 tarihinde İnsan Hakları Evrensel Bildirgesini kabul etmesi** nedeni ile **10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü** insan haklarının uluslararası düzeyde korunması yönünde ilk önemli adım olması yüzünden her yıl tüm dünyada kutlanmaktadır.

2.2. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi:

COUNCIL
OF EUROPE

CONSEIL
DE L'EUROPE

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi:

- Genel-evrensel etik kurallarından olan insan haklarına dair düzenlemelerden bir diğeri ise **Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Avrupa'da da etkin olarak tanınması ve uygulanması amaçlı olarak Avrupa Konseyi Üyesi devletler tarafından 1950 yılında imzalanan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'dir.**
- Bu sözleşme 19. maddesinde kuruluş ve çalışma esasları belirlenen **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi** vasıtası ile **sözleşme hükümlerini uygulamayan ya da sözleşmeye aykırı davranan üye devletler için hukuki yaptırımlar getirmesi** nedeni ile genel-evrensel etiğe önemli bir katkıda bulunmuştur.
- Zira getirdiği yargı ve yaptırım mekanizması sayesinde insan haklarını etik kurallardan normatif kurallar haline dönmüştür. **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni Türkiye 1954'de onaylamıştır.**

Ders sonu

**iyi
haftalar!**

